

BUITEN

25^E JAARGANG N^O. 41

ZATERDAG 10 OCTOBER 1931

HERFST

Redactie: Mr. P. J. A. BOOT	INHOUD:
HERFST (ILL.)	BLZ. 481
MICHALKO. UIT HET POOLSCHE VERTAALD VAN BOLESLAW PRUS (3)	BLZ. 482—483
ANNELISCHEN UIT FRANKFURT, DOOR J. P. BALJÉ	BLZ. 483
DE GLETSCHERS VAN NIEUW-ZEELAND (GEÏLL.), DOOR KOOKABURRA	BLZ. 484—486
STOMPWIJK (GEÏLL.), DOOR A. W. FRANCKEN	BLZ. 485—487
BIJ DE BRONNEN VAN DEN NIJL (GEÏLL.), DOOR	BLZ. 488—489
ABNORMALITEITEN IN DE DIERENWERELD (GEÏLL.), DOOR DR. BERGNER	BLZ. 490—491
7000 KILOMETER „BUMMEN” IN 15 DAGEN (GEÏLL.), DOOR HLD.	BLZ. 490—492
EEN VOORGANGSTER VAN ELSJE VAN HOUWENINGEN, DOOR J. V. D. H.	BLZ. 492
DE BEDELAAR (GEDICHT), DOOR ANNIE SCHMIDT-VOS	BLZ. 492
WENKEN VOOR TUINBEPLANTING. (VOORJAARS-BLOEMBOLLEN), DOOR B.	BLZ. 492

Men gelieve alle stukken voor Redactie en Administratie bestemd te zenden naar **Rokin 74-76, Amsterdam**. Bijdragen dienen vergezeld te gaan van postzegels voor eventuele terugzending.

MICHALKO

3) *Uit het Poolsch vertaald van BOLESLAW PRUS. (Slot)*

EEN oogenblik lang stond hij daar voor de poort en overlegde waarheen te gaan: naar rechts of naar links. Op den hoek zag hij een herberg open staan, dus ging hij binnen om te ontbijten. Hij dronk heel wat glaasjes wodka en, opgemonterd, slenterde hij de richting uit, waar hij bouwsteigers zag. „Zou ik werk zoeken? Of zou ik maar weer naar huis gaan?” dacht hij. Op dit oogenblik klonk in de nabijheid een dreunende slag, gevolgd door een kortstondig gekraak; daarna nog een slag, luider dan de vorige. De jongen keek toe. Op een paar honderd passen afstand zag hij den voorkant van een steiger en daarboven een roodachtige wolk. Er was iets buitengewoons gebeurd. Michalko werd nieuwsgierig. Hij ging er heen, uitglijdend in den modder en wadend door de plassen. In de ongeplaveide straat, waar slechts enkele huizen stonden, wezen de menschen naar het huis in aanbouw, waarvoor planken lagen, gebroken palen en puin. Boven dit alles steeg het roode stof van baksteen omhoog. De jongen zag nu, wat er was gebeurd. Het huis was ingestort. Eén muur lag geheel en al in puin en een andere voor het grootste gedeelte. De kozijnen en deurposten staken uit de afgebroken muren en zware balken, bestemd om de zolderingen te dragen, vielen neer, bogen en kraakten als lucifers. Voor de vensters der naburige huizen zag men verschrikte vrouwen. Doch op straat waren, behalve de werklieden, slechts weinige menschen. In het centrum van de stad wist men nog niets van de instorting. De baas van het werk kwam het eerst tot bezinning. „Is er niemand verongelukt?” vroeg hij bevend. „Ik geloof van niet. Ze zaten allemaal te ontbijten”. De baas begon de zijnen te tellen, maar raakte voortdurend in de war. „Zijn de knechts er allemaal?” „Ja! . . .” „En de jongmaatjes? . . .” „Wij ook! . . .” „Jendrzej is er niet! . . .” liet een stem zich hooren. De aanwezigen stonden een oogenblik lang sprakeloos. „Ja, hij zat er middenin . . .” „Dan moeten wij hem zoeken! . . .” zei de baas met heesche stem. En hij ging naar het ingestorte huis, gevolgd door de moedigsten. Michalko naderde eveneens, machinaal. „Jendrzej! . . . Jendrzej! . . .” riep de baas. „U moet teruggaan!” werd hij gewaarschuwd, „Die muur staat op instorten”. „Jendrzej! . . . Jendrzej! . . .” Uit het huis klonk gekerm. Op een plek had de muur een barst zoo breed als een deur. De baas kwam aanloopen, keek toe en sloeg de handen voor het hoofd.

Daarop holde hij als een bezetene naar de stad. Achter den muur lag een mensch van pijn te krimpen. Zijn beide beenen waren verbrijzeld en lagen beklemd onder een balk. Boven hem hing een brok muur, dat steeds meer en meer scheurde en elk oogenblik zou kunnen neerstorten. Een der timmerlieden begon de situatie op te nemen en de van schrik versteende werklieden keken hem in de oogen, gereed om toe te snellen, indien redding mogelijk was. De gewonde wrong zich stuipachtig en hief zich overeind op zijn beide armen. Het was een boerenjongen. Zijn mond was zwart van de pijn, zijn gezicht grauw en zijn oogen waren ingevallen. Hij keek naar de menschen, die op een tiental passen van hem verwijderd stonden, hij kermde, doch aan redding dacht hij niet meer. Hij riep slechts: „O God! . . . Genadige God! . . .” De menigte deinsde achteruit. Onder hen bevond zich Michalko, wellicht nog meer onder den indruk dan de anderen. Hij wist zelf niet wat er in hem omging. Hij gevoelde alle pijn van den gewonde, diens angst, diens wanhoop, maar tezeldertijd voelde hij een kracht, die hem voorwaarts stuwde. Hij geloofde, dat niemand uit de menigte hier iets te maken had, behalve hij, en dat hij dien man moest redden, die uit het dorp hierheen was gekomen om geld te verdienen. En op het oogenblik, dat de anderen tot zichzelf zeiden: ik ga weg! — dacht hij: „En ik ga niet! — Ik wil niet!” Hij keek angstig om. Hij stond geheel alleen voor de menigte, dichter bij den muur dan de anderen. „Ik ga niet . . .” fluisterde hij en hij raapte een stang op, die voor zijn voeten lag. De menschen mompelden: „Kijk eens! . . . Wat doet hij daar? . . .” „Stil! . . .” „Genadige God, heb medelijden!” riep de gewonde, snikkend van de pijn. „Ik kom, ik kom! . . .” zei Michalko en begaf zich te midden van het puin. „Je zult allebei verpletterd worden!” schreeuwde de timmerman. Michalko was reeds bij den ongelukkige. Hij zag zijn verbrijzelde beenen, den plas bloed en het werd hem zwart voor de oogen. „Broertje! Broertje! . . .” fluisterde de gewonde en omvatte Michalko's knieën. De jongen stak de stang onder de balk en met een vertwijfelde krachtsinspanning lichtte hij ze op. Een gekraak weerklonk en ter hoogte van de tweede verdieping vielen eenige brokken baksteen neer. „De boel stort in! . . .” schreeuwden de werklui en vluchtten naar alle kanten. Maar Michalko hoorde, dacht, noch voelde iets. Met sterken arm wrikte hij weer aan de stang en reeds had hij de balk geheel en al vergeschoven van de verbrijzelde beenen. Van boven viel puin neer. Het roode stof vormde dichte wolken en vulde heel het bouwwerk. Achter den muur hoorde men geschuifel. De gewonde slaakte een luide kreet en werd plotseling stil. In de opening van den gescheurden muur vertoonde zich Michalko, die, gebukt onder den last, met moeite den gewonde droeg. Langzaam overschreed hij de gevaarlijke zone, hij bereikte de menigte en riep met naïeve vreugde: „Hij zit te paard! . . . Hij zit te paard! . . . Maar zijn eene laars is hij kwijt! . . .” De werklui pakten den gewonde aan, die buiten kennis was en droegen hem voorzichtig naar het naaste huis. „Water! . . .” werd er geroepen. „Azijn! . . .” „Haal den dokter! . . .” Michalko slenterde achter hen aan, denkende: „Wat zijn er toch goeie menschen in Warschau!” Hij zag, dat zijn handen bebloed waren, dus waschte hij ze af in een plas. Hij bleef staan voor de poort van het huis, waar de gewonde was binnengedragen. Naar voren drong hij niet. Hij was toch geen dokter en hij had toch niets te bevelen! Ondertusschen begon de straat vol te stroomen. Nieuwsgierigen kwamen toegelopen, rijtuigen kwamen aangereden en zelfs hoorde men van verre de brandweer klingelen, die door iemand was gealarmeerd. Een nieuwe groep menschen, doch ditmaal zij, die op sensatie belust waren, had zich voor de poort verzameld en met driftige vuisten baanden zij zich een weg, in afwachting van een bloedig schouwspel. Michalko, die bij het poortje stond, kwam met een van hen in botsing. „Schiet op, lummel!” schreeuwde het heerschap, ziende, dat de ongeschoeide boerenjongen niet al te snel week voor zijn duwende armen. „Waarvoor?” vroeg Michalko, verwonderd over zoo'n uitval. „Wie ben jij, brutale vlegel?” schreeuwde de nieuwsgierige. „Is er dan geen politie, om die landloopers weg te jagen! . . .” „O jee! Dat loopt mis!” dacht de jongen en vreesde, dat hij voor zoo'n feit het gevang zou indraaien. En hij wilde geen slapende honden wakker maken, dus verdween hij uit de menigte. Eenige minuten later werd uit het huis geroepen, of de man, die den

ongelukkige uit de puinhoopen had weggedragen, wilde komen. ☼ Hij kwam echter niet opdagen. ☼ „Hoe zag hij er uit?” werd er gevraagd. ☼ „Het was een boerenjongen. Hij had een witte jas aan en een ronde muts op en hij was zonder schoenen en kousen . . .” ☼ „Zou hij soms op straat staan?” ☼ Men ging hem zoeken. ☼ „Hier heeft zoo iemand gestaan”, riep een der toeschouwers, „maar die is nou weg”. ☼ De politie ging zoeken, de werklieden gingen zoeken — maar Michalko was niet te vinden.

Annelischen uit Frankfurt

DOOR J. P. BALJÉ

MET zijn city-bag in de rechterhand bleef Jan Timmer even stilstaan op het ruime stationsplein en met een glimlach keek hij vergenoegd in het rond. Veel was er in de laatste tien jaar in de omgeving van het Frankfurt'sche station niet veranderd, constateerde hij met genoegen. Er kwam iets van verteederling in zijn oogen, toen hij naar de breede Kaiserstrasse keek: hoe vaak had hij daar geparadeerd, als Anne-Lischen het met haar afspraak eens niet al te nauw genomen had, en een half uurtje over tijd kwam? ☼ Hij lette niet op de kruiers, die een aanval op zijn handkoffertje waagden, maar liep doelbewust op de Scharnhorststrasse aan. Voor het Hotel Vier Jahreszeiten bleef hij weer even staan, en zijn glimlach werd breeder. Hier was ze kamermeisje geweest destijds, en hier had hij haar leeren kennen, toen hij, op zoek naar kamers, tijdelijk zijn verblijf in dit hotel genomen had. Zeventien was ze toen, hij even twintig . . . ☼ Of kamer twaalf vrij was? Even kijken. Juist, u treft het, meneer, vanmorgen vrijgekomen. Jan Timmer knikte tevree. ☼ Kamer twaalf, die had hij tien jaar leden ook gehad. Met het geluksgevoel, dat hem nog geen oogenblik verlaten had, sinds hij in Frankfurt op het perron was gestapt, trad hij de kamer binnen. Hij keek rond, en het kwam hem voor, dat de tijd tien jaar had stil gestaan. Precies zoo was alles ook toen geweest, zelfs het eenigszins ordinaire bloempjes-behang was nog niet door ander vervangen. ☼ Toen hij zich wat opfrischte van de reis, neuriede hij een oud Duitsch liedje, en toen hij even later de trap afliep, om het avondmaal te gaan nuttigen in de benedenzaal, was het hem, of hij een feest ging bijwonen. En toch wist hij, dat er niets anders te krijgen zou zijn, dan het eenigszins zurige Deutsche brood, waar hij steeds een afkeer van had gehad. ☼ Er ging een schokje van vreugde door hem heen, toen de kellner op hem afstapte. Was hier dan heelemaal niets veranderd? Dat was Fritz, de oude ober, wat grijzer geworden misschien, maar overigens nog dezelfde. ☼ Fritz herkende hem natuurlijk niet, en ook wist hij zich Annelischen niet te herinneren. Nee, 't speet hem werkelijk, maar dat meisje moest al een heelen tijd weg zijn, want zelfs haar naam was niet in zijn herinnering blijven hangen. ☼ Jan Timmer schoot in een lach, toen Fritz even later blijk gaf, zijn oude ondernemingsgeest nog steeds te bezitten. Of meneer morgen misschien een mooie tocht wou maken in een Privat-Auto naar Heidelberg? Niet? Dan misschien met een Kraftwagen naar den Grossen Feldberg? Fritz zou wel voor de kaart zorgen. En met dezelfde welsprekendheid, waarmee hij vroeger zijn gasten tot een tochtje per Droschke probeerde over te halen, schilderde hij nu de genoemens van een toer met een auto door het „schattige Hochwald”. ☼ Nee, nee, weerde Jan Timmer af, daarvoor was hij heusch niet naar Frankfurt gekomen. En Fritz droop teleurgesteld af. ☼ Jan Timmer's reisje naar Frankfurt had een heel ander doel. Annelischen moest hij terugzien! Annelischen, die hem voor het eerst de liefde had leeren kennen. Annelischen, met wie hij dweeperige toekomstbeelden gedroomd had, en met wie hij, ondanks het standsverschil zeker getrouwd zou zijn, als niet die catastrophe was gekomen: de dood van zijn vader, die hem plotseling naar Holland terugriep, waar hij de zaken in het honderd vond! En de fatale oplossing, het huwelijk met de dochter van den voornaamsten schuldeischer, een ziekelijk, goedig meisje. O, zeker, ze hadden het goed samen kunnen vinden, maar toen ze een jaar geleden gestorven was, had hij het, ondanks alles, toch als een verlossing gevoeld. En langzamerhand was de herinnering aan Annelischen, die wonderlijk genoeg gedurende zijn huwelijk als weggevaagd scheen te zijn, steeds helderder teruggekomen, totdat een steeds sterkere drang hem naar Frankfurt had gedreven. Hij wist het, hij zou daar Annelischen terugzien! ☼ Dienzelfden avond slenterde Timmer op z'n gemakje door de Kaiserstrasse en bij

Rumpelmayer dronk hij z'n glaasje bier. Morgen pas zou hij zijn onderzoek voortzetten. Hij wist immers Annelischen's oud adres, en iets binnen in hem zei, dat ze daar zeker nog zou wonen . . . ☼ Den volgenden morgen stond hij laat op, en na de lang niet versche broodjes te hebben genuttigd, liep hij de Scharnhorststrasse af tot aan den Main. Weer zong er iets in hem, toen hij langs de rivier liep, en hij zijn blikken liet dwalen over de vroolijke Familienbäder, die — het was Zondag — druk bezocht waren, de kano's, die luchtig door het water schoten, een „acht”, die aan het oefenen was. En hij dacht aan de maanlichte nachten, toen hij met hâar langs de oevers van den Main had geloopt, en ze de eerste liefdeswoordjes fluisterden. Wat ze wel zou zeggen, als ze hem plotseling terugzag? ☼ Jan Timmer haastte zich niet. Als een soort lekkerbek savouereerde hij eerst het voorgerecht zijner herinneringen, om dan straks de hoofdschotel, het weerzien van Annelischen, beter te kunnen waardeeren. Op den „Eisernen Steg” bleef hij even staan, kijkend naar het oude stadsgedeelte, waar de Dom hoog boven uit stak. En hij doorkruiste de bekende, kleine steegjes, ging langs den Römer, en bereikte eindelijk de Bender Gasse. En het was met felkloppend hart en een beetje onzeker gevoel in de knieën, dat hij op nummer zeven aanbelde. ☼ Een stem riep wat van boven, en Jan Timmer besloot, maar meteen de trap op te gaan. Een wat slordige vrouw keek hem nieuwsgierig aan. ☼ De familie Klose, ja, dat was hier. Of Annelischen thuis was? Nee, die was niet thuis! De vrouw deed de deur wat verder open, om het licht wat meer op den vreemden bezoeker te doen vallen en haar blik werd nu bepaald wantrouwend. Als meneer Annelise wilde spreken, dan moest hij maar naar de bioscoop bij den Eschenheimer Tor gaan, daar was Annelise caissière. En toen hij na eenige woorden van dank de donkere trap weer afstommelde, voelde hij zich nagestaard door de vrouw, die hem op het portaal gevolgd was. ☼ Jan Timmer was niettemin tevree. Hij wist, waar hij haar kon vinden. Om half drie begon een voorstelling, hij zou zorgen, dat hij om twee uur present was. In dien tusschentijd kon hij in het restaurant „Am Salzhaus”, waar hij vroeger vaak had gezeten, een Wiener Schnitzel met Bratkartoffeln en Gurkensalad gebruiken. ☼ Precies om half twee liep Jan Timmer over den Schillerplatz langs het standbeeld van den bekenden dichter en de „Hauptwache”, en met het gevoel van een schooljongen, die naar zijn eerste rendez-vous gaat, sloeg hij de Schillerstrasse in. Bij den Eschenheimer Tor moest hij even naar het bioscoopje zoeken. Maar een geweldig plakaat met de beeltenis van Emil Jannings wees hem den weg. ☼ Hij was nog wat vroeg, het loketje was gesloten, maar de caissière was er al, druk bezig haar kas na te tellen. Als gefascineerd keek Jan Timmer naar dat donkergelokte kopje en hij voelde, hoe zijn bloed sneller ging vloeien. Zijn felle blik deed haar intuïtief opkijken . . . zij was het! ☼ Dat was de oude Annelischen, mooier geworden nog, vond hij, meer vrouw. En weer was het hem, of de tijd wegviel, toen hij in die lieve, bruine oogen keek, waarin hij tien jaar terug liefdedronken geblikt had. Met vier groote stappen was hij bij het loketje, dat het meisje een tikje verwonderd opende. ☼ „Annelischen!” zei hij warm, „Annelischen . . .” ☼ Ze keek nog verwonderder, en naar het leek ook wat verschrikt. ☼ „Bitte”! vroeg ze. ☼ Jan Timmer's breede lach verdween, en alleen een verlegen glimlachje bleef. Was dat mogelijk, kende ze hem niet meer? En er was een trilling van teleurstelling in zijn stem, toen hij vroeg: „Maar Annelischen, ken je me niet meer?” ☼ Een denkrimpeltje kwam tusschen haar oogen, dan schudde ze het hoofd. „Nee . . .”, aarzelde ze, „hoe zòu ik?” ☼ „Ken je Jan Timmer niet meer”? smeekte hij bijna, „denk eens na, Annelischen, Jan Timmer van tien jaar geleden? Weet je niet meer, hoe lief we elkaar hadden, hoeveel luchtkasteelen we bouwden, als we langs den Main liepen”. Plotseling stokte hij, en hij keek schuldbewust. „Tja”, vervolgde hij zachter, „je zal het wel vreemd gevonden hebben, dat ik zoo onverwachts verdween en je niets meer van me hoorde. Maar dat was niet mijn schuld. Ik zal het je wel uitleggen . . .” ☼ Het denkrimpeltje was dieper geworden, en haar oogen keken hem strakker aan. En toen, heel plotseling, lachte ze hartelijk. ☼ „Ach so, ja”, herinnerde ze zich nu, „nu weet ik het weer. U was immers die Hollander, die nooit goed de „sch” kon uitspreken . . . Jetzt weiss ich . . .” ☼ En vriendelijk knikte ze Jan Timmer toe, die niets meer te zeggen wist, en alleen maar dat ééne zinnetje hoorde: Hij was de Hollander, die de „sch” niet goed kon uitspreken . . .

Foto Ufa

DE FRANZ-JOZEF GLETSCHER OP NIEUW-ZEELAND

DE GLETSCHERS VAN NIEUW-ZEELAND

VAN de hoofdstad van Nieuw Zuid Wales stoomt men in directe verbinding naar „Gods eigen Land”, gelijk Nieuw-Zeeland door zijn blanke bewoners wordt genoemd. Het wonderschoone land, waar Pierre Loti's Madame Chrysanthe heeft geliefd en geleden, moet men met eigen oogen hebben gezien en nogmaals doorkruist om het te kunnen beschrijven; zoo ook het prachtige Ceylon met zijn onvergetelijk mooi binnenland, om Kandy slechts te noemen, en Java met den Preanger, Tosari en het Idjenplateau, waar de grootste pessimist wordt geïmpresioneerd door de wonderschoone natuurtafreelen, heeft men moeten zien, of „doen”, gelijk de Amerikanen gelieven te zeggen. En zoo is het met Nieuw-Zeeland ook gesteld. Honderde boeken en reisbeschrijvingen zijn over de bovenstaande vier eilanden geschreven, doch geen enkel werk geeft een waarachtig spiegelbeeld van wat er daar is te genieten, te loven, daarbij alle eeuwenoude kunstschaten buiten beschouwing latende. Het is de grootsche, nimmer dezelfde natuur, die den zich machtig wanenden mensch onder de bekoring van hare majesteit brengt. Jammer, dat N. Zeeland aan den anderen kant van den aardbol ligt, daar wij anders zouden aanbevelen, dat wonderland te gaan zien, waar op nog geen 700 voet hoogte de schitterende gletscher Franz Jozef is gelegen, een ijsparel van geweldige afmetingen, geëncadreerd door een varenbosch, terwijl op nog geen mijl afstand heete bronnen ontspringen, waarin eieren kunnen worden gaar gekookt. Op 43 graden zuiderbreedte, ongeveer 2½ mijl van de westkust van het zuidelijk deel van Nieuw-Zeeland, in de provincie Westland, is de hierboven afgebeelde Franz Jozef-Gletscher te vinden, op zijn beurt zich spiegelend in de, op den voorgrond duidelijk zichtbaren vijver, met name „Peter's Pool”; rond dezen betrekkelijk zeer kleinen poel loopt het ongeveer anderhalven meter breede voetpad, hetwelk naar den glet-

scher voert, die zijn oorsprong vindt in de, op 9260 voet hoog gelegen eeuwige sneeuw- en ijsvelden der „Southern Alps”, de reusachtige bergketen, welke vrijwel over de geheele lengte van het zuidelijk deel van Nieuw Zeeland loopt met als culminatiepunt den „Mount Cook” (12.348 vt.), geflankeerd door den Tasman (11.475) en den Dampier (11.287 vt.). Aangezien de sneeuwlijn in N. Zeeland zeer laag is, bestaan vele breede en schitterende gletschers, waarvan de Tasman-Gletscher met een totale lengte van 18 mijlen en een gemiddelde breedte van 1¼ mijl, de grootste is, en de nabij de westkust gelegen Franz Jozef- en Fox-Gletschers de meest betooverende en beroemdste tevens. Als toerist dit land, door talrijke gezaghebbende Engelsche en Amerikaansche globetrotters als het meest schilderachtige ter wereld afgepeniseerd, bezoekende, stoomt men de aan de oostkust gelegen Pegasus-Baai binnen, om te Christchurch aan wal te gaan; van daar leiden twee in verschillende richting loopende, in schitterende conditie verkeerende autowegen, zoo ook een spoorweg, naar het Westland, in welks zuidelijk deel de gletscher-regioenen zijn te vinden. De ijzeren weg doorboort bij Otira de Zuidelijke Alpen door middel van een vijf mijlen langen tunnel. De meest interessante tocht is die via Arthur Pass, waarna bij het gelijknamige station langzamerhand tot een hoogte van 3038 voet door den nauwen Otira-bergpas wordt gestegen in een schitterend oerwoud van sub-Alpine vegetatie, waarboven de bergen domineeren; van daar gaat het snel naar beneden, waarbij zich de meest overweldigende vergezichten ontplooiën, slechts denk- en bestaanbaar in sprookjesland; ruischende watervallen, onder boomvarens verscholen murmelende beekjes, welig begroeide rotspartijen, over mijlen met het schitterendste karmozijnrood omhangen, reusachtige cederboomen, wier roode schors met veelkleurig mos overvloedig is bedekt, wisselen elkaar oponhoudelijk langs den

HET MATHERSON-MEER OP NIEUW-ZEELAND

weg af. Op het laatste gedeelte van den tocht wordt de den ingeborenen Maoris toebehoorende heilige rivier Arahura overgestoken en op de Tasman-Zee aangestuurd, om ten slotte te Hokitika in het hotel de Roode Leeuw af te stappen. ☼ Men zou zich een oogenblik op het Damrak kunnen denken, echter zonder den huizenbouw en Berlage's Beurs. ☼ Van Hokitika is het nog 120 mijlen, waarbij de schoonheid van het landschap alle beschrijving te boven gaat. Heeft men eenmaal het meer van Whahapo, waarin zich de bergreuzen Tasman en Cook afspiegelen, bereikt, dan doemt langzamerhand de wereldberoemde Franz-Jozef Gletscher in de verte op, waarna men zich tot slot in het Gletscher Hotel te Waiho toevertrouwt aan de goede zorgen der eigenaren, Peter en Alex Graham, beproefde bergbeklimmers en grondige kenners der Alpen als weinig anderen. ☼ Een wandeling van twee mijlen, en men staat voor het beklemmend betooverende schouwspel van ongerept natuurschoon, eene combinatie van een kristalhelder meertje, een grootsch varenbosch, majestueuse omringende bergen en den F. J. Gletscher, daar een halve mijl breed en ongeveer 400 voet dik, 692 voet boven den zeespiegel, op een breedtegraad overeenkomende met Florence. De geheele gletscher is 8½ mijl lang. De steile hellingen zijn welig begroeid met bloeiende planten, alpenkruiden en boomvarens, terwijl er bontgekleurde vogels in grooten getale rondvliegen. Op driekwart mijl van het punt, waar de gletscher zich als het ware in een rivier, de Waiho, verandert, storten de massieve ijsblokken naar beneden om in scherpe stukken en groote naalden te versplinteren, waarin ten slotte een rimpelende, afdrijvende beweging ontstaat, met als het ware, lange blauwe geheimzinnige strepen en hiaten, om, na ongeveer 2½ mijl te hebben afgelegd, als een melkachtige massa in zee te storten. ☼ Winter en zomer zijn vrijwel gelijk in de omgeving van den F. J. Gletscher; in het iets koudere jaargetijde is de lucht wat ijler en zijn de vergezichten helderder, het weer is meer stabiel en uit dien hoofde het tochten maken aangamer. Maar zelfs al

zou het dag en nacht gieten, dan nog zou een tocht naar den F. J. Gletscher duizendvoudige voldoening brengen. Er zij hier even op gewezen, dat de winter in Nieuw-Zeeland, gelijk die in Australië, met den zomer in Europa samenvalt, zoodat Juli als het hartje daarvan kan worden beschouwd. ☼ Dan dient zeker niet te worden vergeten, dat de Alpengletschers in Europa pas op ongeveer 4000 voet zijn te vinden en men in Noorwegen tot omstreeks 67 graden heeft te stoomen, alvorens gletschers aan te treffen, welke nagenoeg overeenkomen met de op 43 graden zuiderbreedte en op een hoogte van nog geen 700 voet boven den zeespiegel aanwezige ijsrivieren van Nieuw-Zeeland.

KOOKABURRA

STOMPWIJK

NA studie te hebben gemaakt van verschillende historische en plaatselijke bijzonderheden van eenige in de nabijheid der Residentie gelegen dorpen, wilde ik gevolg geven aan het plan, mijn onderzoekingen ook eens te gaan uitstrekken tot de, op de kaart van Zuid-Holland zulk een groote ruimte innemende Gemeente Stompwijk. Dus begaf ik mij, ten einde eerst ter plaatse mijn licht eens te gaan opsteken, op zekeren (kwaden!) namiddag met de zoogenaamde „blauwe tram” naar Veur. Deze gemeente wordt door het, vermoedelijk reeds voor een deel door den bekenden Romeinschen veldheer Cnejus Domitius Corbulo gegraven Rijn-Schiekanaal (Fossa Corbulonis) — meer bekend als: „de Vliet” — gescheiden van Stompwijk; na een der beide ophaalbruggen te zijn overgegaan, bevindt men zich in de bebouwde kom „Leidschendam”, alwaar het gemeenschappelijke Raadhuis der beide genoemde gemeenten gevestigd is. ☼ Mijn vaste gewoonte getrouw, om bij het onderzoek doen naar geschiedkundige en plaatselijke merkwaardigheden van een landstreek of een dorp onmiddellijk „in hoogste instantie” te gaan (volgens mijn ondervinding namelijk de meest doeltreffende wijze van handelen!), vroeg

ik aan een voorbijganger den weg naar het Gemeentehuis, met het voornemen, zoo mogelijk een audiëntie bij den Burgemeester of den Secretaris aan te vragen. Hoe doeltreffend deze werkwijze inderdaad is, daarvan ontving ik ook weer dezen middag een onbetwistbaar, hoewel helaas . . . negatief bewijs! — Nadat het domicilie van Stompwijk's Vroede Vaderen mij als „het gindsche huis met dat kleine torentje” was aangewezen, begaf ik me derwaarts, doch moest alras door het opschrift van een bord naast de voordeur tot de weinig belovende ontdekking komen, dat de bureau's nà half-een 's namiddags gesloten zijn! Wat nu te doen? Komman! — ik was toch niet naar hier gekomen, om reeds zóó spoedig den moed te laten zakken, dus trok ik de stoute schoenen aan en haalde de schel over. Een jeugdig ambtenaar ter Secretarie deed open en stond mij hoogst beleefd en voorkomend te woord. Ik maakte mij bekend, gaf de reden van mijn komst op en vroeg — indien mogelijk — een onderhoud met den Burgemeester aan. Tja! — Zijn-Edelachtbare, tevens Secretaris der beide gemeenten, was afwezig, doch . . . ik moest maar eens even wachten. Het-hulpvaardige jongmensch snelde de trap op en ik had gelegenheid, het inwendige der benedenverdieping eens op te nemen. Rechts een soort van dienstvertrek, verre van gezellig en héél primitief gemeubileerd met een schrijftafel, een paar stoelen en een fiets, en voor mij de breede trap, waaraan twee groote biljetten, op welke te lezen stond: „Klomp en uit, s.v.p.!” Aan dit verzoek kon ik, zelfs met den besten wil van de wereld, onmogelijk voldoen! Van boven vernam ik gedurende enkele minuten een paar fluisterstemmen en daarop sloeg de voormelde ambtenaar mijn laatste verwachtingen den bodem in met de woorden: „We kunnen u niet helpen, er is niets over Stompwijk bekend!” Ik dankte voor de genomen moeite en ging heen, om zoo mogelijk hier of daar iets uit te vissen en allereerst, om . . . lichaam en geest te gaan verkwikken met een geurig kopje thee in hotel „De Zwaan”. Daar aangekomen kwam de waarlijk uiterst dienstvaardige jonge man mij achterna gesneld en vertelde, geheel buiten adem, dat er tòch iets was: een stuk in het archief, men zou het opzoeken en moest ik zoo straks maar eens terugkomen. — In „De Zwaan” bracht ik een allergenoegelijkst uurtje door: niet alleen bewonderde ik het merkwaardige, oude schoorsteenstuk in de gelagkamer, de „Gerechtigheid” met weegschaal en zwaard voorstellende (het hotel is namelijk gevestigd in het voormalige Rechthuis, dat reeds in zeer oude stukken wordt genoemd), doch tevens ontpopte de waard zich in den loop van het gesprek als een hartstochtelijk muzikliehebber, zoodat er in minder dan geen tijd een tweetal zeer mooie, oude violen op het biljart stond, die beurtelings door ons bespeeld werden. — Na afloop van dit aardige „concert à l' improviste” toog ik wederom Raadhuiswaarts en overhandigde men mij al daar de bewuste archiefstukken: een aantal met de machine beschreven vellen papier. Misschien was mijn verzoek, om deze paperassen

DE DART-VALLEY OP NIEUW-ZEELAND

voor een of twee dagen in bruikleen mee naar huis te mogen nemen, wel wat àl te onbescheiden, althans: dát ging onmogelijk! — Of ik er dan hier de noodige aantekeningen uit mocht maken? Ja! — dát kon natuurlijk: het ongezelige dienstvertrek werd geopend en de schrijftafel ter mijner beschikking gesteld. Nauwelijks had ik drie woorden geschreven, of daar vernam ik opnieuw het geheimzinnige gefluister van bovenaan de trap, de meervermelde jonge ambtenaar kwam haastig naar beneden snellen en . . . griste mij alle bescheiden voor den neus weg, met de verrassende mededeeling „dat kennisneming van de bijzonderheden der gemeente Stompwijk van hoogerhand verboden werd”!! Hij ijelde de trap op, de kostbare stukken veilig en wel onder den arm, ik heb hem niet weergezien! Aan wien of wie die „hoogerhand” toebehoorde, kon ik dus onmogelijk te weten komen en zoo had het „ontfutselen” der geheimen van de gemeente Stompwijk, ten behoeve van de lezers van „Buiten”, schromelijk fiasco geleden! Eenige oogenblikken later stond ik bepaald verbluft op straat en kon ik mij eenigszins voorstellen, hoe een misdadiger zich moet gevoelen, hoewel men deze lieden over 't algemeen veeleer het Raad-

huis „in”, dan „uitzet”! Voor dien dag had ik ruimschoots genoeg van Stompwijk en Leidschendam! — Het is en blijft mij echter tot heden een raadsel, dat men toch de moeite heeft genomen, deze ongetwijfeld hoogst belangrijke stukken uit het archief op te diepen en dat het mij, onmiddellijk nadat ze me ter hand gesteld waren, verboden werd, er inzage van te nemen??? In weerwil van al deze geheimzinnigheid is het mij ge-

lukt, elders en op andere wijze eenig licht in de duisternis te brengen en heb ik ervaren, dat niet alleen schokkende wereldgebeurtenissen aan de geschiedenis van Stompwijk gansch en al vreemd zijn, doch tevens, dat deze gemeente aan natuurschoon of historische monumenten weinig of geen belangrijks biedt. De eenige uitzondering vormt wellicht het aardige Koepelkerkje van Leidschendam, doch daarover zoo aanstonds nog een enkel woord! — De heerlijkheid Stompwijk wordt reeds genoemd in een officieel, door Graaf Willem II ondertekend stuk uit het jaar 1255, later werd ze met de adellijke bezittingen Wilsveen en Tedingerbroek tot een geheel verenigd. De huidige gemeente omvat de buurtschappen Leidschendam, Stompwijk, Wilsveen en Veenweg (Tedingerbroek-polder) en beslaat een oppervlakte van 3175.10 H.A. (Dit laatste is het eenige, 't geen ik uit de geheime documenten gewaar mocht worden en ik waag 't er op, dat te publiceeren!) — Ze wordt, gelijk ik reeds vermeldde, aan de zijde van Veur door den Vliet begrensd; uit brieven van 1434 blijkt, dat er daar ter plaatse destijds reeds een dam of waterkeering aanwezig was, vandaar de naam Leidschendam. De schepen, op weg van Delft naar Leiden, of omgekeerd, werden daarover gehaald of gewonden, grootere vaartuigen waren genoodzaakt een omweg te maken, of moesten, indien men daaraan de voorkeur gaf, overgeladen worden. Onder de regeering van Keizer Karel V werden er in

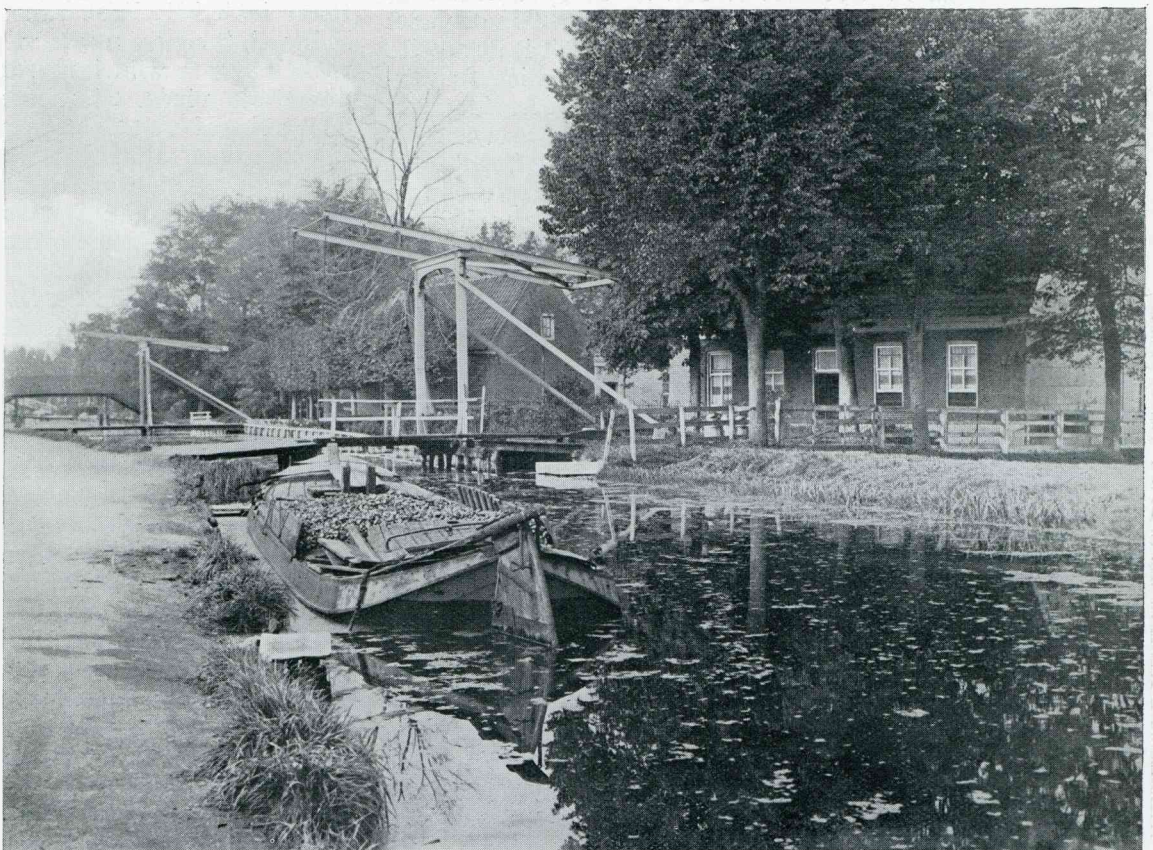
de vaart, juist waar zich thans de ophaalbruggen bevinden, twee kleine schutsluizen met een kolk gebouwd, ten einde de met bier, graan en andere waren bevrachte schepen op gemakkelijker wijze door te laten. Ik liep even het brugwachtershuisje binnen en liet men mij daar een aantal interessante afbeeldingen van de oude sluisen zien. De gemeente Stompwijk telt ruim 4000 inwoners, de voornaamste middelen van bestaan zijn, evenals eigenlijk overal elders in het Zuid-Hollandsche polderland: veeteelt, landbouw en zuivelbereiding; vroeger jaren speelde ook de graanbouw een tamelijk belangrijke rol. — Kasteelen of andere oude landgoederen ontbreken er geheel, de archaeoloog behoeft zich slechts te bepalen tot het brengen van een bezoek aan het genoemde Koepelkerkje, juist tegenover een der beide ophaalbruggen, doch hierover zal hij dan ook gewis geen spijt gevoelen! Het eerste Protestantsche bedehuis, dat op deze plaats stond, werd tusschen 1652 en 1654 op last van de vier Leidsche burgemeesters Just Hogenhoek, T. H. Mr. Schrevetius, Jacob Vromans en Nicolaes van Velde gesticht en den 2den November van het laatstgenoemde jaar plechtig ingewijd. — De 9de van Oogstmaand 1691 was een rampzalige dag voor de Stompwijkers, en voor de Leidschendamers in het bijzonder! Een vreeselijke brand brak uit en binnen weinige uren waren de kerk, zeventien woonhuizen en een deel van het archief (hu!) in de asch gelegd! Slechts de muren van het godshuis bleven staan, doch er volgde dra een algeheele herstelling, zoodat het tegenwoordig nog bestaande Koepelkerkje reeds den 9den December 1696 in gebruik kon worden genomen. Als een merkwaardigheid dient vermeld, dat de toenmalige Sultan van Turkije tien loten van f 2,— nam in de loterij, welke tot het bijeenbrengen der benodigde gelden voor den wederopbouw werd uitgeschreven. De kerk verrees op een achtzijdig grondvlak en er vonden in den loop der jaren, o.a. in 1865, aan het gebouw nog enkele restauraties en veranderingen plaats. — De inwendige ruimte is niet bijster groot, doch vol stemming, voornamelijk wordt de aandacht getrokken door de eikenhouten, met het wapen van Leiden en de namen en emblemen der vier stichters prijkende regeeringsbank, den eveneens met fraai beeldhouwwerk versierden preekstoel en

DE HOEVE „DE MENSCH WIKT, GOD BESCHIKT” TE STOMPWIJK

het orgel. De eigenlijke dorp of de buurt Stompwijk wordt ook wel Stompwijkerweg geheeten, omdat de huizen in een „streek”, langs den eindloozen rijweg van Leidschendam naar Zoeterwoude gebouwd zijn. Den voetganger zou ik niet aanraden, dit „eind zonder eind” voor genoegen te gaan bewandelen, doch zij, die over een auto of een fiets beschikken (en bij wie niet de snelheid als nummer één geldt), kunnen er op menig plekje van mooie doorkijkjes op het echte, zonnige, Hollandsche landschap genieten. Gelijk op onze afbeeldingen te zien is, liggen vele huisjes er bekoorlijk langs den waterkant gerijd; op verscheidene der sierlijke, en toch steeds zoo in hooge mate de schilderachtigheid verhoogende ophaalbruggetjes leest men karakteristieke, den gemoedelijken en eenvoudigen aard der bevolking tekenende opschriften, zooals: „De Mensch wikt, God beschikt”, „Arbeid adelt”, „Niets zonder Gods zegen”, „Het land is niet ondankbaar”, „Oudersvrucht”, en dergelijke. Inderdaad! — zelfs een kort verblijf in zulk een vredige, landelijke omgeving vormt reeds een ware verademing voor den immer onder hoogten druk levenden en zelden tot zichzelf komende stadsmensch! . . . .

A. W. FRANCKEN

STOMPWIJK, RIJK AAN BRUGGEN

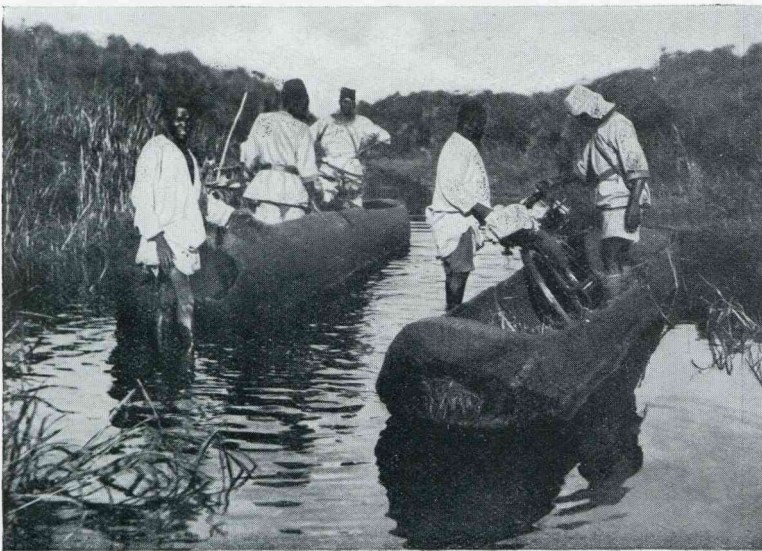

AZIË EN AFRIKA TREFFEN ELKAAR BIJ DE
HUISHOUDING

Bij de bronnen van den Nijl

TEGEN zes uur 's avonds, als de tropische schemering binnen een half uur in donkerte zal veranderen, vangt 't spoortje van den Kenya-Oeganda Railway van Mombasa uit z'n 1000 K.M. verre reis aan naar 't Victoria-Nyanza Meer, 't grootste van Afrika, de oorsprong van den Nijl. Het uitgestrekte achterland van Mombasa, 't gebied van den Masai-leeuw, zal 't treintje doorkruisen, langs troepen hollende zebra's, groepjes struisvogels en als met de boomen vergroeide giraffen. ☞ Ik zit knusjes in een tweede-klas coupé met nog twee reizigers, Engelschen. Voor 't eerst ga ik in werkelijkheid en niet slechts in verbeelding 't Zwarte Werelddeel in, met herinneringen uit avontuurlijke boeken van mijn jongensjaren over menschen-etende wilde negerstammen en onherbergzame oorden en ik voel me veilig in een flink afgesloten en goed verlichte trein, vooral nu de avond de omgeving in spookgestalten van boomen en bewegend struikgewas herschept. ☞ Wegens de duisternis is er jammer genoeg geen wild te bespeuren. Doch de reis duurt twee dagen en twee nachten, dus slechts wat geduld. ☞ De trein klimt steeds door. Hij moet enkele duizende Meters hoog alvorens de Highlands van Kenya te bereiken en dan zal hij weer naar beneden kronkelen, tot aan den waterspiegel van 't Meer. ☞ Iets avontuurlijks voelt men al, als men even 't hoofd buiten 't venster steekt. In de openlucht is 't lang niet warm, nu de avond de atmosfeer afkoelt en de vaart van den trein die afkoeling nog verhoogt. Doch 't is de moeite waard. Ik kan den trein in zijn geheele lengte overzien. Achteraan silhouetten van neger-koppen of getulbande hoofden van Engelsch-Indische kooplui, die op hoop van zegen een nieuw vaderland in Afrika zoeken. Voorop de locomotief, met hout gestookt, roode vonken tegen de zwarte lucht uitspuwend en hijgend en zuchtend, alsof-ie de hoogten niet halen zal. Twee lampen verlichten 't pad voor den machinist en deze

OVERZETVEER MET BEHULP VAN UITGEHOLDE
BOOMSTAMMEN OP DE MPOLOGAMA-RIVIER

vuurbonken, telkens verdwijnend om een bocht, om vóór de nadering van den trein de diepe duisternis en de onbekende wildernis te doorboren, geven een gevoel van vertrouwen als in een onvervaard krijgshoofd. ☞ Over een afstand van 160 K.M. hebben we 600 Meter geklommen. Zoo nu en dan is er een stopplaats, een doodsch stationnetje, waar nieuwe houtvoorraad moet worden ingeladen. En hier maak ik ook voor het eerst kennis met de negerstammen, waarvan vertegenwoordigers zoo nu en dan hun gekerfde gezichten en ruggen voor de ramen der portieren laten zien. ☞ Bij 't aanbreeken van den nieuwen dag is Tsavo bereikt. Op dit punt moesten bij 't aanleggen van den spoorweg de werkzaamheden bijna worden gestaakt wegens de talrijke hier rondzwervende agressieve leeuwen, de „Man-Eaters” van Tsavo, zooals ze worden genoemd. Men verhaalt, dat de koning der dieren zich rond at aan den koning der schepping. Hij sprong over de kampvuren om een Engelsch ingenieur of een zwart werkmans voor z'n souper te bemachtigen. Zelfs wordt gezegd, dat hij de menschen, die in de wagons overnachtten, op een hardpootige manier wakker schudde. De verklaring van deze uitzonderingsgevallen — een wild dier valt uiterst zelden aan, tenzij gewond — is, dat deze leeuwen door hun ouderdom geen andere prooi konden bemachtigen en dus zich tegen den mensch keerden, die wel 't gemakkelijkste van allen buit te overrompelen valt. Hoe dit ook zij, 't is steeds raadzaam om den majestueuzen Masai-leeuw slechts als hij achter de tralies in Artis zit, te naderen, want in de natuur is 't zoo moeilijk op 't eerste gezicht te zeggen: „Dat 's nou een ouwe

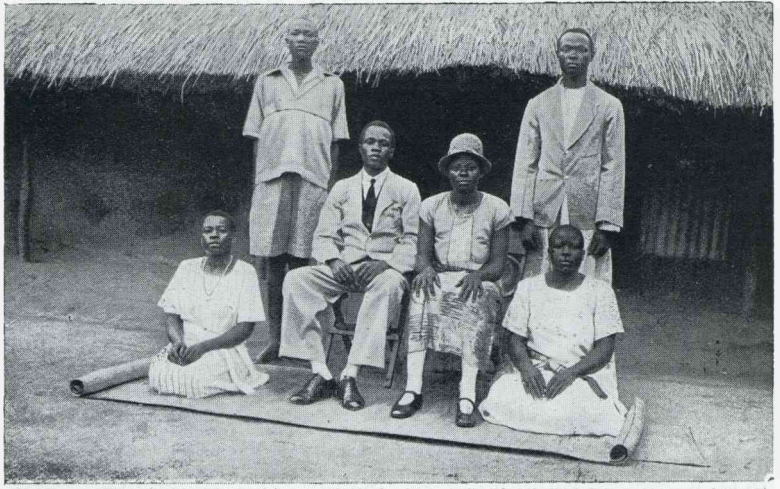

WEGSNIJDEN VAN OLIFANTSGRAS IN OOST-AFRIKA

leeuw, dus moet ik op een afstand blijven'. ☞ De reis gaat thans in 't felle licht van een tropische zon. We passeeren Kibwezi, 't centrum van vele rubberplantages. In de vlakten wemelt 't van wild leven, dat zich daar in een natuurlijken dierentuin vindt. Giraffen scheiden zich bij 't naderen van den trein af van de toppen der boomen en beginnen hun eigenaardigen draf. Kudden zebra's rennen in volle vaart verder de vlakten op. Struisvogels storen zich weinig aan 't geraas. Een groote verscheidenheid van herten ziet men grazen tusschen kleine boompjes in. Onnoemlijk veel prachtig gekleurde vogels vliegen op van de telefoondraden langs de lijn. Ook een enkele buffel en rhinoceros is in de verte te bespeuren. ☞ Als de groote uitgestrektheid van 't grasland van de Kapiti- en Ahti-vlakten achter den rug zijn, is Nairobi, de hoofdstad van Kenya-Kolonie bereikt. Het is bijna ongevoelbaar, dat een voor een 50-tal jaren woeste en nog zoo goed als onbekende streek thans op een zoo mooie stad als Nairobi bogen kan. Een flink station met een ruime restauratie-zaal en met taxi's voor 't gebouw, die den reiziger langs groote winkels in breede straten en prachtige villa's met op ruime schaal aangelegde tuinen voeren, toonen, wat goede kolonisatie vermag. ☞ Voorbij Nairobi klimt de spoorweg vrij snel door open, heuvelachtig land, overal bespikkeld met inboorlingenhutten. Thans teekent zich ook af de bijna 6000 M. hooge berg Kenya, waarnaar 't land genoemd is, met zijn witte toppen van sneeuw, op sommige plaatsen duidelijk omlijnd, op andere in sluiers van dichte nevels gehuld. ☞ Een eigenaardigheid van den hier wonenden neger-stam, de Kikuyu, is de gewoonte dat de vrouwen lasten op den rug dragen, vastgebonden aan een riem, die 't voorhoofd omsluit, terwijl zij elders hun vrachtjes los op 't hoofd balanceeren. ☞ Onvermoeid klimt onze trein. Hij heeft nu de aanzienlijke hoogte van 2500 Meter bereikt en den tweeden nacht is 't

dan ook, daar de temperatuur, meer op Holland's wintertijd dan op tropische hitte lijkt, „onder de wol”. Ik luister echter eerst nog even naar 't gesprek van een reisgezel, die vertelt over The Great Rift Valley, welke we juist doortrekken. Deze Rift is ongeveer 100 K.M. breed en ligt in een groote aardscheuring, welke zich uitstrekt van Beira ten Zuiden van 't Kenya-gebied tot aan 't Rudolf-Meer, door Abessynië, diagonaal over de Rode Zee tot aan de Dode Zee in de vallei van den Jordaan. ☼ De trein heeft zijn hoogste punt van 2750 Meter bereikt en begint thans zijn kronkelende afdaling naar 't Victoria-Nyanza Meer, doch wij dalen minder dan wij geklommen zijn, want 't Meer zelf ligt een 1300 Meter boven den zeespiegel. ☼ Er bestaan twee manieren om Oeganda te bereiken. Men kan 't Meer vermijden — en daardoor niet zelden zee-ziekte, want 't kan er spoken — en per trein tot in Oeganda zelf doorreizen, of in Kisumu, een havenplaats van het meer, zich inschepen voor een der havens aan de Oeganda-zijde. Ik kies 't laatste, want de bootreis wordt geroemd. ☼ Het spoor brengt me tot bijna op de boot, die de bewoners van Oost- en Centraal-Afrika zoo wel bekende „Clement Hill”, een flinke stoom-boot, die 't geheele Meer doorploegt om in de havenplaatsen passagiers te brengen of te halen en inheemsche producten (voornamelijk katoen) te verschepen. „De Barmhartige Heuvel” staat dampend klaar om me na een eendaagsche reis in 't hartje van Afrika neer te zetten, vlak bij de bronnen van den Nijl, waar de wateren van 't meer het begin vormen van deze machtige rivier. ☼ Dit Meer, in 't kort 't Victoria Meer of de Victoria genoemd,

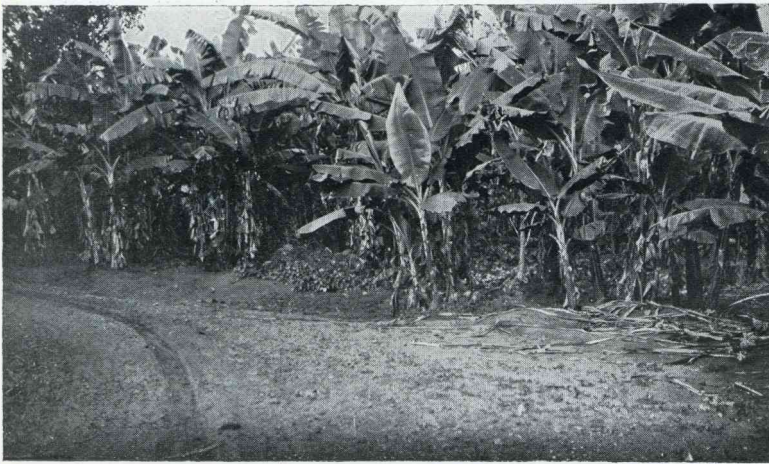

MODERNE NEGERS IN OOST-AFRIKA

de onbuigzame massa waterplanten. Men kan dezen loop van den Nijl-in-wording, van een groenen plat-getopten heuvel af volgen, tot dat hij om een beboschte bocht verdwijnt. Van deze zelfde hoogte zie ik de negers, die zich baden aan den oever van 't meer, en meer dan eens hoort men van een krokodil, die een plassenden neger binnenslikt, want van krokodillen krioelt 't hier. Doch de zwarten zijn meer dan „gemütlich” — ze bezitten geen besef van gevaar door hun gemis aan verbeeldingskracht en bovendien zijn zij fatalistisch. ☼ Niet alleen echter om de natuurpracht, maar ook om hun historische beteekenis zijn de bronnen van den Nijl indrukwekkend. Toen kapitein Speke deze in 1862 ontdekte, was 't grootste raadsel der Oudheid opgelost. De keizers van 't Romeinsche Rijk hadden hun kroon willen geven in ruil voor de eer de bakermat van de beroemdste rivier der wereld, die Egypte's vruchtbaarheid uitmaakte en welken goddelijk eerbetoon ten deel viel, te ontdekken. Expedities werden door hen uitgezonden, doch immer zonder succes. Vooral leden deze pogingen schipbreuk door de onbevaarbaarheid van den Nijl in het Sudd District, waar dichte massa's waterplanten, vooral papyrus, den doortocht der schepen bemoeilijkten. Thans is hier met moderne hulpmiddelen een niet al te breede gleuf gegraven. Ook moet de reusachtige Elgon-bergketen, die zich in 't Oosten van Oeganda tot ver in 't Noorden uitstrekt, den doortocht over land voor de toenmalige ontdekkingsreizigers aanzienlijk belemmerd hebben. En toch bestaat er een legende, dat de oude Romeinen den oorsprong van den Nijl hebben bezocht! ☼ Stanley, de bekende Afrikaansche ontdekkingsreiziger, noemde Oeganda „De Paarl van Afrika” en ieder, die dit land kent, zal van de waarheid van deze woorden kunnen getuigen. Oeganda verschilt zoowel wat betreft geschiedenis, als natuur, klimaat en bevolking van het geheele overige zwarte Werelddeel. De inboorlingen worden dikwijls de „Japaneezen van Afrika” genoemd. Mijn reis van Jinja naar Kampala, naar de residentie van den heerscher over de bronnen der Nijl, den negerkoning, kan dit weer overduidelijk bewijzen.

(Slot volgt)

B.

WEG LANGS EEN BANANENTUIN IN OEGANDA

beslaat een oppervlakte van 26828 vierkante mijlen, is 't grootste van Afrika en werd, ofschoon meer dan tweemaal zoo groot als Nederland, eerst in 1858 aan den Zuidelijken kant ontdekt. In zijn koele wateren (1300 Meter boven den zeespiegel) neemt de equator een verfrisschend bad. De blauwe waterspiegel is gevlekt met groene eilandjes van dicht gebladerte, de woonplaatsen van watervogels. Sommige van deze plekjes zijn zóó klein en zóó sprookjesachtig, dat dwergen en feeën ze aangelegd schijnen te hebben. 't Klimaat van heel Oeganda is door de hooge ligging van het land gematigd, en ook deze verrukkelijke tocht op den Victoria kan niet bedorven worden door tropische hitte. ☼ Een van de groote eilanden, 't Buvuma-eiland, dat thans weer bewoond wordt, na de uitroeiing der slaapziekte-verwekkers, passeeren we op korten afstand. De negerbevolking, die door haar zeemanskunst vroeger de gevaarlijkste tegenstander was der omliggende stammen, vormt thans voor 't meerendeel de visschers en veermanen op het meer. Met hun lange, smalle booten, uitgeholde boomstammen, zetten ze zelfs motorwielrijders met hunne machines over uitloopers daarvan. ☼ Mijn eindpunt van dit equatoriaal boot-uitstapje is de Oegandeesche stad Jinja, de tweede van 't land. Van hieruit zal ik verder tochtjes maken per auto, want de wegen in deze welvarende Britsche kolonie zijn overal goed. ☼ En nu naar de bronnen van den Nijl! Ze liggen slechts een kwartier gaans verwijderd van deze bekoorlijke stad, die tegen een heuvel aangebouwd ligt en een uitzicht biedt over het schoonste gedeelte van het meer. ☼ Alvorens de Nijl zijn lange reis door Abessynië, den Soedan en Egypte tot aan de Middellandsche Zee aanvaardt, tuimelt hij eerst over een twee Kilometer langen weg van rotsblokken en baant zich een doortocht tusschen dicht struikgewas en kreupelhout. Het bruisende water plonst schuimend over groote stukken rots of kronkelt zich moeizaam in waterkolken door

MANDEN-VLECHTEN BIJ DE KAIRONDO NEGERS IN KENYA-KOLONIE

Abnormaliteiten in de dierenwereld

EEN merkwaardig pantserdier is het schubdier. Men zou het wel met een pijnappel kunnen vergelijken, want zijn ongeveer een meter lang lichaam is bedekt met platen, die op dakpannen gelijken. Slechts de buikzijde en de binnenkant der pooten zijn vrij van deze hoornafzetsels, die zich ontwikkeld hebben uit saamgegroeide haren. Deze deelen hebben ook een dergelijke bescherming niet noodig, want als er gevaar dreigt, rolt dit ongevaarlijke dier zich als een egel op, zoodat de scherpgekante schubben als messen overeind staan. Deze schubdieren zijn in alle opzichten bijzondere wezens: zij leven in Afrika en Indië in holen, die zij zelf graven en komen meestal eerst 's nachts daaruit te voorschijn. Zij zijn ook in het geheel niet zoo log, als men van pantserdieren zou verwachten; sommige soorten loopen zelfs recht op de achterpooten en kunnen met groote behendigheid klimmen met behulp van hun scherpgegelde pooten en staart. Even verwonderlijk is het, dat zij geen tanden hebben, doch hun voedsel, voornamelijk mieren en termieten, wier nesten zij verwoesten, met de lange, ronde, kleverige tong tot zich nemen. ☞ Gelijk de meeste ver van het vasteland gelegen groote of kleine eilanden, onderscheiden zich ook de onder den naam West Indië bekende Antillen door een eigenaardige fauna. Zoo zijn de, in het bijzonder op Haïti en Cuba levende, almiquis, zooals zij in

de landstaal heeten, zeer merkwaardige dieren. Zij gelijken op onze spitsmuis en behooren tot de orde der insectenetters, welke voornamelijk uit kleine, soms zelfs zeer nietige dieren bestaat. Onze op Haïti inheemsche „Solenodon paradoxus” bereikt echter de grootte van een wild konijn. Zijn lange, borstelige huid is bruin gekleurd, terwijl kop en buik witachtig zijn; de op Cuba levende soort is daarentegen zwartachtiger en het lichtgekleurde gedeelte is bij hen meer geelachtig. ☞ Overdag houden deze spleetsnuitigen, zooals de geheele familie genoemd wordt, zich verborgen, om 's avonds uit te gaan op zoek naar voedsel. Be-

halve op insecten makende almiquis jacht op kleine zoogdieren, die zij met hunne scherpe, vooral aan de voorpooten sterk ontwikkelde nagels, als roofvogels verscheuren. De almiqui wordt gauw boos, zet zijn borstels op en laat dan zijn doordringende stem hooren, wat soms aan het knorren van een varken, soms aan het kriegschen van een vogel doet denken. Naar beweerd wordt, zijn deze in het gebergte veel voorkomende dieren gemakkelijk te vangen, omdat zij, wanneer zij vervolgd worden, hun kop, met den gevoeligen neus, verbergen en verder stil blijven liggen, zoodat men hen aan den staart kan aanvatten. Het is echter niet gemakkelijk en het gelukt ook slechts zelden om almiquis in gevangenschap in het leven te houden. ☞ Bandeira of vaandeldrager is de naam, welke de Brazilianen aan den grooten mierenbeer om zijn geweldigen staart gegeven hebben. Het is een avontuurlijk, zeer interessant dier, dat niettegenstaande zijn grootte — hij kan een totale lengte van twee meter bereiken — toch slechts van mieren, termieten, wormen en dergelijke dieren leeft. Niet alleen mist hij tanden, maar ook zijn kleine mond, niet wijder dan een duim, belet hem grootere happen te nemen. Het lange, buisvormige gedeelte van den kop is slechts een étui voor den

langen, ronden, zwarten tong, die snel tot een lengte van een halven meter kan worden uitgestoken en als een lijnstok de kleine prooi vastgrijpt. ☞ De bandeira is dus een nuttig dier in zijn vaderland, het Oosten van Zuid-Amerika, waar de mieren en termieten een ware landplaag zijn. Daarbij is hij ook een goedaardig dier, dat slechts in nood „op de achterpooten gaat staan”, om zich met de vreeselijke nagels zijner voorpooten tegen zijn aanvaller te verdedigen. De inboorlingen echter doodden den mierenbeer, door hem op den kop te slaan, terwille van zijn smakelijk vleesch en de huid, die een mooie, ruigharige vacht levert. ☞ De neuskomek der dierenwereld is de neusaap van Borneo, die toont van hoeveel gewicht de neus is voor de uitdrukking van het gelaat, en welks geweldige „voorgevel” werkelijk met dien van den mensch te vergelijken is. Terwijl echter een flink ontwikkelde neus aan het menschelek gelaat een krachtige en energieke uitdrukking verleent, werkt hier de overmaat slechts lachwekkend, wanneer de roodbruine knaap zijn „restant slurf” op en neer beweegt of zelfs tot dubbele

lengte uitsteekt, welke kunstjes een circusclown een kapitaal zouden opbrengen. Het oude mannetje, zoo groot ongeveer als een driejarig kind, is dan ook trotsch op deze „versiering” en beschermt haar angstvallig met de handen. Zijn wederhelft en de jongen hebben slechts stompneusjes. Het zou echter een vergissing zijn om uit den omvang van zijn neus te besluiten tot een sterk ontwikkelde reukzin. Het is eerder om-

gekeerd, want deze in de boomen levende apensoort is geen neusdier in den zin van onze kudden- en roofdieren, die zich geheel door hun reuk laten leiden. Dr. BERGNER

7000 kilometer „bummen” in 15 dagen

IEDEREEN die Amerikaansche toestanden eenigszins kent, weet ook wat „bummen” beteekent. Het is de manier van

reizen die bij Amerikaansche „college”-studenten algemeen in gebruik is en het voordeel heeft niets te kosten. Want men geeft, op de straat staande, door een speciaal gebaar aan de talloze voorbijrijdende automobielen te kennen, dat

men mee wenscht te rijden en spoedig zal er één stoppen en je „oprapen”. Het is een buitengewoon avontuurlijke, romantische en instructieve manier om de Vereenigde Staten te leeren kennen. ☞ Met Kerstmis had ik zestien dagen vrij en ik startte den tweeden dag naar de „sunny South” van Springfield, Ohio, uit. Een kennis van me, eveneens student, „gave me a start” en nam me 100 mijlen ver mee. Het was al nacht toen we aan onze plaats van bestemming aankwamen, maar ook al is het plaatsje nog zoo klein, men kan overal in de U.S. een „tourist room” vinden, of desnoods een garage, waar men den nacht kan doorbrengen. Den volgenden ochtend was ik al vroeg op om met den dageraad mijn tocht naar Florida voort te zetten. Nog was het donker en ik kon niet meer dan honderd meter ver zien hoe de golvende heuvels van Noord-Kentucky in het duister verdwenen — toen een auto kwam aanstormen en zoo plotseling stopte dat zij gevaar liep te slippen. Ik rende haar achterna en stapte met een vroolijk „Good Morning, Sir” erin. ☞ „I am in a hurry” antwoordde de eenzame bestuurder. ☞ „So am I”, zei ik, en weg stormden we. De speedometer wees al 50 mijlen en toen het helder werd klom de naald op 55—65—

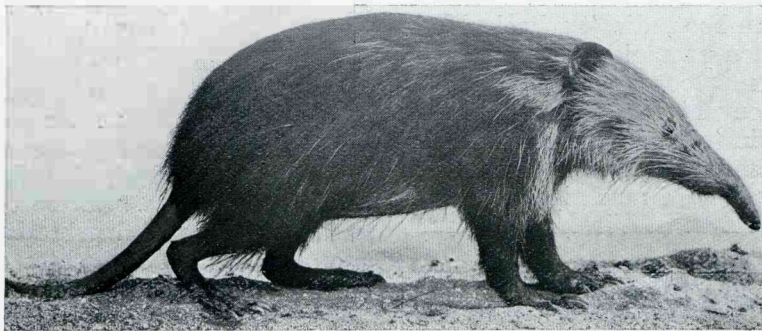

Foto H. Herzberg

DE ALMIQUI (SOLENODON PARADOXUS)

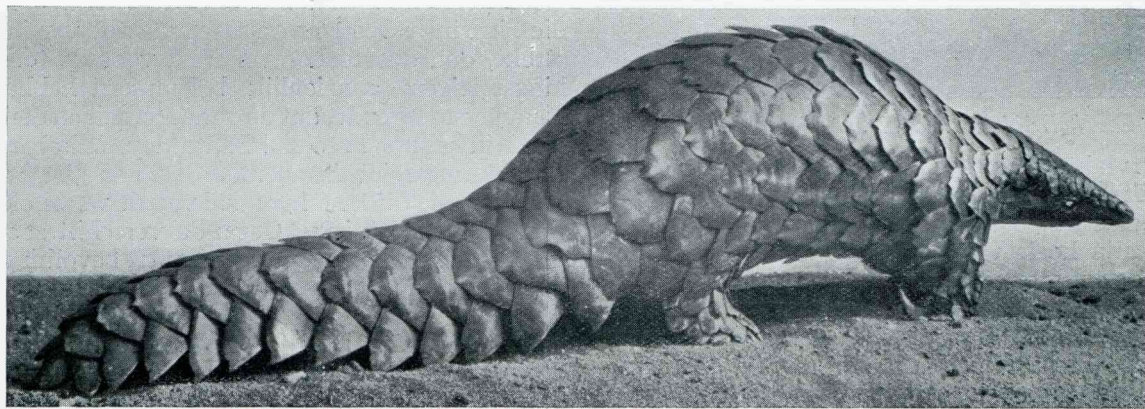

Foto H. Herzberg

HET AFRIKAANSCH SCHUBDIER (PHOLIDOTUS GIGANTEUS)

70 mijlen (120 kilometer). Er is geen gevaar bij met deze voor Europeesche toestanden duizelingwekkende snelheden te rijden, want de Amerikaansche wegen zijn zoo uitstekend en effen, dat men niet veel ervan bespeurt. En buitendien is iedereen wel gedwongen zoo vlug te rijden vanwege de ontzaglijke afstanden in dit land. Men mist ook niet veel van het landschap omdat alles op zoo groote schaal is en idyllische plekjes ontbreken. Het land was volgens europeesche begrippen onbewoond, de Amerikanen noemen het echter „densely populated”. ❧ Zwijgend wordt mijl na mijl afgelegd. Door kleine dorpen rijden we, soms ontmoeten we een andere car, meestal echter ligt het landschap in wit gewaad doodsch uitgestrekt, de kleine rivieren zijn bevroren, de boomen zijn kale silhouetten tegen een grijzen winterhemel. Omstreeks één uur stoppen we aan een klein wayside-huisje dat met groote letters „eat” aankondigt, met eronder één van die onvermijdelijke Amerikaansche zinnen: We strive to serve you. Van Amerikaansche prosperity is niet veel te bespeuren binnen in het huisje; armoezigste toestanden en ergste wanorde. We eten aan dezelfde tafel met de geheele familie en hoeven haast niets te betalen. Mijn geld schuift mijn nieuwe vriend kalm terug en zegt „That's allright”. Dan: „Let's go”, en weer vliegt het landschap voorbij, eindeloos — zuidwaarts — al maar verder; 700 kilometer ver word ik mee genomen tot aan Nashville, Tennessee. Daar zegt mijn nieuwe vriend

— je leert elkaar verbaasd vlug kennen op een negen-uursreis door een haast onbewoond land —: „Hier stop ik.” Ik stap uit de car en zeg eenvoudig: „Thanks a lot” en weer krijg ik hetzelfde antwoord te hooren: „That's allright”. Dan verdwijnt de automobiel en ik spring op de eerstkomende tram om uit de stad te komen, want slechts op de wegen buiten word je meegenomen. Het is al donker voordat ik den grooten highway naar Alabama bereik en ik verlies de richting, wordt meegenomen en vraag verbaasd na een paar minuten naar den naam van een groote stad die we juist bin-

nen rijden, en de bestuurder zegt: „That's Nashville. It's quite a city”. — Ik had de verkeerde richting gekozen en was teruggereden. Niettegenstaande het al donker is, krijg ik nog een „ride” en wel den heelen nacht door, ook al gaat het zeer langzaam, want deze keer heeft een „truck” (vrachtauto) me meegenomen. De bestuurder is buitengewoon spraakzaam, jammer maar dat hij een zoo onverstaanbaar dialect spreekt. ❧ Zuidwaarts gaat het, tientallen van auto's nemen me achtereenvolgens mee, vriendelijke lui en interessante gesprekken en steeds wordt het landschap groener, de hemel zonniger, de grond kleurrijker. Midden in Zuid-Georgia blijf ik ergens hangen en wacht urenlang op een „ride”, tenslotte ga ik — wanhopig — loopen; mijn jas is hinderlijk vanwege de zuidelijke

warmte, mijn tasch verhoogt ook niet het plezier te loopen en ik ben blij als een oude neger in een klein karretje voorbijrijdt en grijnzend roept: „Ride, Sir”. Hij vertelt me van zijn leven in de katoenplantages, terwijl we langzaam door het zonnige landschap rijden. Dan echter weer gaat het met maximumsnelheid voorwaarts. Drie dagen na mijn vertrek uit Ohio duikt temidden van een wildernis van moerassen en oerwouden, waardoorheen een prachtweg kronkelt, een groot-sche „gateway” op en daar doorheenschietend lees ik „Welcome to Florida”. Maar nog ben ik 700 kilometer van mijn doel verwijderd. Het is nu echter een plezier te wachten op „rides”, onder bemoste boomen, temidden van vrucht-tuinen, welker boomen haast bezwijken onder den gouden last van sinaasappelen en grapefruit. Nog vele uren bruisen we door de Florida-swamps, maar eindelijk mondt de weg uit op de groote United States Road I, die Boston met Miami verbindt. Slechts weinige meters van de kust verwijderd, rijden we op gladde baan, wondermooie doorkijken op de glinsterende zee genietend tusschen sierlijke kokospalmen en de stralende zon in het zuiden. Verscheidene races met treinen verhoogden het plezier van in een prachtige Lassalle te zitten. We winnen het natuurlijk en ook nog wel van de „Florida Special” bestaande uit „A-one pullman sleepers”. De hitte wordt ondragelijk, want het is 24 Dec. en Miami nog slechts 200 kilometer ver. De stijl der huizen is intusschen totaal veranderd, hier heeft

men de Spaansche manier van bouwen, slechts één verdieping en rechtlijnige, vlakke daken. ❧ Het duurde niet lang of ik had Miami bereikt, de stad die in den winter het dubbele aantal inwoners heeft van in den zomer. Ik liep over de „causeway” naar Miami Beach en bewonderde daar de prachtgebouwen der millionaires en besloot naar Californië te „bummen” omdat iemand beweerde dat het daar nog mooier zou zijn. ❧ Nog vele dagen reisde ik rond, bezocht het oeroude Spaansche fort in St. Augustine en wandelde langs Daytona Beach, waar Major Segrave zijn wereldre-corden reed.

Via Washington, Philadelphia, New York bezocht ik Boston en moest steeds weer opmerken, dat Amerikaansche steden griezelig leelijk zijn. Door de Nieuw Engeland-heuvels westwaarts rijdend kwam ik naar Buffalo, de koudste stad der V. S. Hoezeer verlangde ik terug naar de warmte van Florida toen ik op Nieuwjaarsdag stond te bibberen in den ijskoude wind! Dan pas leer je het waardeeren als je wordt meegenomen door iemand die je ook nog uitnodigt in zijn huis te komen en je een goed New Years meal geeft. En hij stopte zelfs mijn handen in warme handschoenen. „That's allright, no weather now to be out without gloves”, weert hij al mijn tegenstribbelen af, en met nieuwen moed aanvaard ik de rest van den tocht. Een groote wagen stopt en warme lucht

Foto H. Herzberg

NEUSAAP

Foto H. Herzberg

DE BANDEIRA OF VAANDELDRAGER (MIERENBEER)

stroomt me tegemoet als ik erin stap, een gezellige „heater” houdt de warmte op een aangename hoogte. „You must be cold”. „Sure I am”. „Like some drink?” „Ik glimlach slechts en hij haalt een groote flesch jenever uit een hoekje. Je kunt wel zien, dat de Canadeesche grens nabij is. „Een uitstapje naar de donderende Niagara Falls besluit den Nieuwjaarsdag en nog een beetje duizelig van de vallende watermassa's achter een gordijn van mist, en met een ijskorst op mijn overjas — want aan den voet van de watervallen werd ik afdoende besproeid en de temperatuur was — 12 C., ga ik me warmen in een touristroom, lig al gezellig in mijn bed, eindelijk eens warm, en schrijf mijn dagboek. Daar klopt iemand aan de deur: „Are you asleep, mister?” Ik wist nu al langzamerhand dat het Nieuwjaarsdag was, waarop het gebruik is „to do a good turn to everybody”. Ik zeg dus: „Kom maar binnen”, en mijn hospita brengt mij een heerlijk supper, zelfs de raisinpie met een bruin korstje ontbreekt er niet aan. Ik sliep goed dezen nacht, I assure you. H.L.D.

EEN VOORGANGSTER VAN ELSJE VAN HOUWENINGEN

GENOEGZAAM bekend is het, dat Hugo de Groot uit het slot Loevestein, waar hij in 1619 levenslang gevangen werd gezet, in een boekenkist wist te ontvluchten, met behulp van zijn echtgenote Maria van Reigersbergen en zijn trouwe dienstmaagd Elsie van Houweningen, bij welke gelegenheid deze laatste op de opmerking van een der mannen, die de kist vervoerden en daarin eenige beweging meenden te bespeuren, het kordate antwoord gaf: „Denkt ge dan, dat boeken niet leven?” Ook weten we allen, dat Hugo de Groot van het nabijgelegen Gorinchem uit, als metselaar verkleed en met een kalkbak op den schouder verder naar Frankrijk de wijk heeft genomen. Minder bekend is echter, dat onder vrijwel dezelfde omstandigheden een zekere Hendrik Dibbitz voor de Spanjaarden is gevlucht en bij die gelegenheid zijn vrouw Catharina Brandts, door haar flink optreden, evenals Elsie van Houweningen bij Hugo de Groot, veel tot zijn redding heeft bijgedragen. In de Boekzaal der Geleerde Waerelt, (van April 1740) Deel 50, blz. 441 leest men: „Deze Hendrick Dibbetz is geweest Predikant onder 't Kruis eerst tot Keulen, en naderhandt te Roermonde: welke laatste plaats door de Spanjaarts by een verrassing zynde ingenomen, zogten dezelve na dien goeden Herder, zelfs tot onder de onderlagen van de bedden in zijn Huis, met een voornemen om hem levendig te verbranden: doch de Goddelyke Voorzienigheid gebruikte tot zyne behoudnisse, het hartelijk antwoordt van gemelde zyne Huisvrouw; want, dezelve Hem (hare man) verscholen hebbende in ene zekere Kiste in haar Voorhuis, gebeurde het, dat de Spaansche Inquisiteurs in het uitgaan met den anderen samensprekende, zeiden: „Wie weet of die geuzen D . . . I niet in die kist legt?” — waarop de Vrouw met ene meer als begrypelyke vrye en welgemoedtheid van dezelve Kiste, waar op zy schreyende gezeten hadt, afspringende, denzelven antwoorde: „zie daar, zie, of Heer Hendrik daar in is”. Welke vrypostigheid van gemelde zyne Huisvrouw, door de Goddelyke bestiering oorzaak was, dat zy de Kist gesloten lieten, ende alzo ten huizen uitgingen, vluchtende de voornoemden Henricus Dibbezius, kort daar aan in een Metselaars gewaad, met een Kalkbak op zyne schouderen, en een Trouweel in de handt naar Duisburg, in Cleefslant (Blijvende dezelve om voormelde zonderling geval tot heden noch in het Nageslagt bekend onder den naam van „Hendrik in de Kiste”). Het jaar van deze merkwaardige gebeurtenis staat niet vermeld. Wel lezen we, dat deze Hendrik Dibbetz in 1533 geboren en in 1613, op 81-jarigen leeftijd is overleden, zoodat we veilig kunnen aannemen, dat zijn ontvluchting enkele tientallen jaren voor die van Hugo de Groot heeft plaats gevonden en hij blijkbaar school heeft gemaakt. Van bovengenoemden Hendrik zijn waarschijnlijk nog rechtstreeksche afstammelingen in leven. J. v. D. H.

DE IN AMERIKA ALOMTEGENWOORDIGE „ROAD-MARKERS”

DE BEDELAAR

Ik stond bij de kerk, onbekend met het leven,
bedelend, mijn hart in de handen gekneld.
Velen passeerden die niets wilden geven,
zagen mijn oogen — zijn verder gesneld.

Toen is het Leven groot, statig gekomen,
vond in mijn oogen de dringende beê,
vulde mijn hart, na 't verjagen van droomen
maar nam het mooiste dat ik had met zich mee.

't Hart is nu zwaar, boordevol van de giften,
'k hoef niet meer arm, bij de kerkdeur te staan.
Stormende komen de legers van driften,
't orgel alleen is aan 't schreien gegaan.

ANNIE SCHMIDT-VOS

Wenken voor tuinbeplanting

VOORJAARSBLOEMBOLLEN

IN ons bloembollen produceerend land worden veel minder voorjaarsbollen in de tuinen gebruikt dan men wel zou denken. Het buitenland gaat ons in dit opzicht voor! Komt dit omdat daar meer reclame voor bloembollen gemaakt wordt? Waarschijnlijk wel; de aandacht vestigen op den planttijd met mooie gekleurde platen en met de bloembollen en knollen tentoongespreid in de uitstalramen, zooals wij dit in de Londensche winkels zien, is een goede propaganda er voor. Men denkt er in den zomer niet aan, dat het al planttijd is en daarom is een „Wenk” op dit gebied in „Buiten” zeker op zijn plaats! Wij kunnen heele perken en randen of strooken volplanten, het liefst van één soort, om een mooi, rustig kleureffect te maken. Vroege tulpen en Hyacinthen zijn daar geschikt voor; wij behoeven voor uitplant niet de zwaarste en duurste bollen te bestellen, zooals voor het in bloei trekken in de kamer eigenlijk het beste is. Voor zeer groote vakken kunnen ook darwintulpen gebruikt worden; maar voor kleinere vakjes zijn zij te hoog en sluiten met hun ijle stengels niet genoeg bij het gras aan. Perken met bloembollen zijn vrij kostbaar, want na den bloei ziet zoo'n vak er verwaarloosd uit en moet er weer wat anders voor den zomerbloei in gezet worden; zoodoende zijn de bollen die er zoo vroeg uit gaan vrijwel waardeloos voor een volgenden bloei. Het is dan ook veel aardiger om de bollen in den tuin op een plaats te zetten waar zij kunnen blijven en jaar op jaar bloeien. In de eerste plaats zijn bollen in het gras, op de manier van „wild gardening”, vooral in groote gazons, heel mooi; hiervoor zijn Narcissen en Crocussen te nemen, van de eerste de eenvoudige soorten met middelmatig groote trompetten, dan die het sterkst groeien en het natuurlijkst aandoen. De crocussen kunnen met alle kleuren dooreen geplant worden en vormen dan in het gras een bont gestippeld tapijt, of ook evenals de Narcissen in onregelmatige groepjes op kleur. Voor blijvend, hetzij in het gras of in de border, planten wij de bollen flink diep (6 à 7 cM.). In den border zijn allerlei soorten van bloembollen gewenscht, zij bloeien vroeg en kleurrijk, stellen zich tevreden met een zeer bescheiden plaats tusschen de andere planten en verdwijnen in den voorzomer uit het gezicht, of liever: wij kunnen ze dan bij den grond afsnijden, juist als er meer ruimte voor de meeste andere planten noodig is. De vroegste bolletjes in den border zijn Eranthis hiemalis of winteraconiet, daarna de sneeuw-klokjes, enkele en dubbele, narcissen van alle gading, wit en geel, dubbel en enkel, maar de enkele zijn het fraaist van vorm. Dan zijn er de darwintulpen, die tusschen hoogere planten in een plaats vinden, maar laten wij ook niet vergeten de crocussen, de wilde hyacinten en het blauwe druifje (Muscaria). Bijzondere vermelding verdient ook de allervroegste Iris reticulata, zeer laag, donkerblauw van kleur en al eind Maart buiten in bloei. B.